

Nr 112

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med hemställan om riksdagens samtycke till förordnande om fortsatt valutareglering, m. m.; given Stockholms slott den 3 mars 1961.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed

dels begära riksdagens samtycke till förordnande om fortsatt valutareglering i enlighet med vad föredragande departementschefen förordat;

dels ock inhämta riksdagens yttrande över härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § valutaförordningen den 5 juni 1959 (nr 264), så ock om fortsatt giltighet av samma förordning.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen begäres riksdagens samtycke till förordnande om fortsatt valutareglering för tiden den 1 juli 1961—den 30 juni 1962. För riksdagens yttrande framlägges i anslutning härtill förslag till bestämmelser om fortsatt giltighet av valutaförordningen under samma tid. I samband härmed föreslås viss jämkning av den tidpunkt, som är avgörande för här bosatt utlännings ställning i valutahänseende.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1 § valutaförordningen den 5 juni 1959
(nr 264), så ock om fortsatt giltighet av samma förordning]

Härigenom förordnas, *dels* att 1 § valutaförordningen den 5 juni 1959 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att nämnda förordning, vilken jämlikt förordning den 3 juni 1960 (nr 262) gäller till och med den 30 juni 1961, i sålunda ändrat skick skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1962.

(Nuvarande lydelse)

1 §.

I denna — — — svenskt mynt.

Såsom bosatt här i riket anses enligt denna förordning, i vad angår fysisk person, svensk medborgare med fast bostad i Sverige, så ock utlänning, som haft fast bostad i Sverige sedan den 1 januari 1957. Juridisk person skall anses vara bosatt i det land, där styrelsen har sitt säte eller, om styrelse icke finnes, där huvudkontoret är beläget. Filial för utländskt bolag eller för utländsk ekonomisk förening, som med stöd av särskilt tillstånd driver näring här i riket, skall anses vara bosatt i Sverige.

(Föreslagen lydelse)

1 §.

I denna — — — svenskt mynt.

Såsom bosatt här i riket anses enligt denna förordning, i vad angår fysisk person, svensk medborgare med fast bostad i Sverige, så ock utlänning, som haft fast bostad i Sverige sedan den 1 januari 1959. Juridisk person skall anses vara bosatt i det land, där styrelsen har sitt säte eller, om styrelse icke finnes, där huvudkontoret är beläget. Filial för utländskt bolag eller för utländsk ekonomisk förening, som med stöd av särskilt tillstånd driver näring här i riket, skall anses vara bosatt i Sverige.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961. Äldre bestämmelser skola dock alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars
1961.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *fortsatt valutareglering, m. m.* samt anför därvid följande.

Enligt stadgande i 1 § tredje stycket valutalagen äger under vissa förutsättningar Kungl. Maj:t — på framställning av fullmäktige i riksbanken — med riksdagens samtycke förordna om valutareglering i enlighet med vad i lagen anges. Sådant förordnande har givits för tiden från och med den 1 juli 1960 till och med den 30 juni 1961 (SFS 1960: 261).

Fullmäktige i riksbanken har i skrivelse den 26 januari 1961 hemställt om fortsatt valutareglering under tiden från och med den 1 juli 1961 till och med den 30 juni 1962.

Över fullmäktiges framställning har, efter remiss, *yttranden* avgivits av fullmäktige i riksgäldskontoret, bank- och fondinspektionen och Svenska bankföreningen.

Gällande bestämmelser m. m.

Valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350) är en fullmaktslag, vilken tidigare förlängts för ett år i sänder men numera — sedan den 1 juli 1959 (SFS nr 262) — gäller tills vidare. Med stöd av valutalagen kan Kungl. Maj:t under vissa i lagen angivna förutsättningar förordna om valutareglering; vid krig inträder denna befogenhet automatiskt. De allmänna föreskrifterna om valutaregleringens tillämpning upptages i valutaförordningen, som utfärdas av Kungl. Maj:t. Riksbanken äger meddela de särskilda tillämpningsföreskrifter, som erfordras i anslutning till valutaförordningen.

De närmare förutsättningarna för valutareglering anges i 1 § valutalagen. Paragrafens första och andra stycken innehåller stadganden om valutareglering vid krig och krigsfara, medan i tredje stycket ges bestämmelser om valutareglering då i andra fall än vid krig eller krigsfara sådan regle-

ring prövas erforderlig för uppnående av det mål, som fastställts för riksbankens penningpolitiska verksamhet, eller eljest med hänsyn till rikets betalningsförhållanden med utlandet.

Förordnande om valutareglering enligt 1 § tredje stycket meddelas, såsom inledningsvis nämnts, av Kungl. Maj:t med riksdagens samtycke efter därom av riksbanken gjord framställning. Förordnandet skall innehålla att vad i 2 § första stycket samt 5 och 9 §§ valutalagen stadgas helt eller delvis skall äga tillämpning under viss tid, högst ett år varje gång. Under samma tid skall jämväl övriga mot nyssnämnda författningsrum svarande stadganden i lagen tillämpas (1 § fjärde stycket). Då riksdagens samtycke till förordnande om valutareglering begäres, skall — enligt stadgande i paragrafens femte stycke — även Kungl. Maj:ts tillämpningsföreskrifter, d. v. s. valutaförordningen, föreläggas riksdagen.

I 1 § valutalagen ges vidare Kungl. Maj:t befogenhet att under särskilda i paragrafen angivna förutsättningar interimistiskt förordna om valutareglering.

Huvudbestämmelsen om i vilka hänseenden valutareglering kan äga rum upptages i 2 § första stycket valutalagen. Denna bestämmelse ger i första hand möjligheter till ingripande på valutamarknaden, varigenom köp och försäljning av utländska betalningsmedel, utländska fordringar samt utländska värdepapper kommer under det allmännas kontroll.

Paragrafen är så utformad att däri under sju särskilda punkter anges vad Kungl. Maj:t äger föreskriva vid förordnande om valutareglering.

Till en början kan föreskrivas,

att allenast riksbanken och bankaktiebolag, som riksbanken därtill bemyndigar (valutabank), må driva handel med utländska sedlar och skiljemynt, med växlar, checkar, andra penninganvisningar och fordringar, som innefattar rätt till betalning i utländskt mynt (utländska betalningsmedel och utländska fordringar), ävensom med aktier, obligationer och likartade värdepapper, vilka är utfärdade av någon, som är bosatt i utlandet (utländska värdepapper) (punkt 1);

samt att utländska betalningsmedel, utländska fordringar och utländska värdepapper må, mot vederlag som bestämmes i svenskt mynt, förvärfvas och föryttras allenast i den omfattning och på de villkor Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, riksbanken bestämmer (punkt 2).

För tillgodoseende av behovet av utländska betalningsmedel, utländska fordringar och utländska värdepapper kan införas föreskrift om att dylika tillgångar skall erbjudas riksbanken eller valutabank till inlösen mot konstant ersättning i svenskt mynt (punkt 3).

Vidare kan föreskrivas,

att svenska och utländska betalningsmedel, fordringar och värdepapper icke utan särskilt tillstånd må utföras ur riket eller på annat sätt överföras till utlandet eller överlåtas å den, som är bosatt i utlandet (punkt 4);

att dylika tillgångar icke utan tillstånd av riksbanken må införas till riket (punkt 5);

att över värdepapper, som införes till riket eller som här förvaras för den,

som är bosatt i utlandet, så ock över köpeskilling, som influtit vid försäljning av sådana värdepapper, ej må förfogas i vidare mån än Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, riksbanken bestämmer (punkt 6); och

att i annat hänseende än förut sagts ej må över utländska betalningsmedel, utländska fordringar och utländska värdepapper utan tillstånd av riksbanken förfogas annorledes än genom föryttring till riksbanken eller till valutabank (punkt 7).

Med de sist angivna föreskrifterna avses att få under kontroll förfaranden som skulle kunna göra ingripanden på valutamarknaden ineffektiva eller som bedömts kunna eljest få icke önskvärda valutamässiga verkningar.

I 5 § valutalagen ges Kungl. Maj:t befogenhet att — där så finnes behöfligt för tillsyn å efterlevnad av förordnande som meddelats i enlighet med det anförda — vidtaga vissa åtgärder. Berörda befogenheter upptages i paragrafen under tre särskilda punkter. Enligt punkt 1 äger Kungl. Maj:t stadga skyldighet att förete handelsböcker jämte därtill hörande handlingar. Punkt 2 ger Kungl. Maj:t möjlighet att medge rätt för polismyndighet, riksbanken eller tjänsteman, som riksbanken därtill förordnar, att öppna och granska i postverkets vård befintliga brev och andra försändelser till eller från utlandet. Slutligen kan Kungl. Maj:t enligt punkt 3 i övrigt meddela erforderliga föreskrifter för förordnandets genomförande så ock till förhindrande av åtgärder, som är ägnade att uppenbart motverka vinnandet av det med förordnandet avsedda ändamålet.

För överträdelse av föreskrift, som meddelats med stöd av valutalagen, må enligt 9 § stadgas straff. Tillika må bestämmelse meddelas om förverkande till kronan av betalningsmedel, fordringar eller värdepapper, som brottet avser, eller av vederlag därför, så ock om utgivande av däremot svarande värde.

Före den 1 juli 1959 var valutalagstiftningen som nyss antytts uppbyggd på ett annat sätt än det, för vilket nu redogjorts. Valutalagen var då tidsbegränsad. Förordnande om valutareglering meddelades av Kungl. Maj:t — med riksdagens samtycke — genom utfärdande av tillämpningsföreskrifter (valutaförordningen den 25 februari 1940, nr 97, med däri sedermera vidtagna ändringar). Det av riksdagen ursprungligen lämnade samtycket ansågs fortfarande gälla så länge valutalagens giltighetstid förlängdes. Valutaförordningen kom dock under riksdagens bedömande i samband med ändringarna däri. Valutalagens giltighetstid förlängdes årligen, sista gången för tiden den 1 juli 1958 — den 30 juni 1959. De materiella reglerna för valutaregleringen var då något mera omfattande än de som nu gäller.

Förordnande om valutareglering enligt de från och med den 1 juli 1959 gällande bestämmelserna gavs, såsom inledningsvis berörts, första gången för tiden från och med sagda dag till och med den 30 juni 1960. Förnyat förordnande har därefter givits för tiden den 1 juli 1960 — den 30 juni 1961. Genom förordning den 3 juni 1960 (nr 261) om tillämpning av valutalagen

har sålunda Kungl. Maj:t — med riksdagens samtycke — förordnat att vad i 2 § första stycket 1), 2) och 4) — 7) samt 5 § 1) och 3) ävensom 9 § nämnda lag stadgas skall äga tillämpning under nyss angivna tidsperiod. Stadgandena om hembudsskyldighet (2 § första stycket 3) och om brevkontroll (5 § första stycket 2) omfattas alltså ej av förordnandet.

Därjämte har Kungl. Maj:t — efter riksdagens hörande — utfärdat tillämpningsföreskrifter för valutaregleringen. Dessa har upptagits i *valutaförordningen den 5 juni 1959 (nr 264)*, vilken till en början gällde till och med den 30 juni 1960 men sedan — med vissa ändringar — erhållit fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1961 (SFS 1960:262). Den genom valutaförordningen gjorda regleringen innebär i stora drag att köp av utländska betalningsmedel och utländska fordringar mot vederlag i svenskt mynt allena får ske från riksbanken eller genom dess förmedling och att försäljning av sådana valutor på motsvarande sätt är beroende av riksbankens medverkan; riksbanken kan dock i viktiga hänseenden meddela tillstånd till valutahandel utan iakttagande av denna ordning (2 §). Riksbanken äger närmare bestämma i vilken omfattning och på vilka villkor förvärv eller föryttring, som nyss nämnts, får ske (3 §). För utförsel och införsel av valutor fordras i princip riksbankens tillstånd, likaså för betalning, överföring och överlåtelse mellan här i riket bosatt person (valutainlämning) och i utlandet bosatt person (valutautlämning) eller till konto eller räkning som föres i utlandet eller till förmån för i utlandet bosatt person (4 §, 5 § samt 6 § första stycket och andra stycket 1). Utan tillstånd av riksbanken får ej heller här i riket bosatt person — annat än under vissa förutsättningar — ikläda sig gäld till någon som är bosatt i utlandet (6 § andra stycket 2). Även i en del andra avseenden har begränsningar gjorts i enskildas rätt att fritt förfoga över valutor (7—10 §§). Genom valutaförordningen göres ej inskränkning i riksbanken tillkommande befogenheter eller i den handlingsfrihet, som tillförsäkrats den internationella regleringsbanken i Basel (11 §). Förordningen är ej tillämplig å personal vid främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat (12 §). Riksbanken äger föreskriva viss uppgiftsskyldighet rörande innehav av utländsk valuta (13 §). Riksbanken äger vidare medge befrielse från eller lindring i de skyldigheter, som stadgas i förordningen (14 §). Slutligen upptager förordningen de ansvarsbestämmelser som anknyter till valutaregleringen (15—21 §§).

Rörande det närmare innehållet i och utformningen av bestämmelserna i valutaförordningen må hänvisas till författningstexten, vilken såsom *Bihang* torde få fogas till statsrådsprotokollet.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 oktober 1960 har jag tillkallat särskilda sakkunniga med uppdrag att framlägga förslag till valutaregleringens fortsatta utformning. I direktiven för utredningen förut-sattes behov föreligga av sådan reglering i fråga om kapitalbetalningar, varjämte — till förhindrande av missbruk — möjligheter anses böra finnas till kontroll även av sådana betalningar som i och för sig ej är underkastade

saklig reglering. Utredningen är emellertid enligt direktiven oförhindrad att även analysera verkningarna under olika förutsättningar av att valutaregleringen totalt avskaffas eller uppmjukas i enlighet med vissa i riksdagen motionsledes framställda yrkanden.

Bankofullmäktiges framställning

Bankofullmäktige hemställer i sin skrivelse, såsom inledningsvis nämnts, att Kungl. Maj:t måtte med stöd av 1 § tredje stycket valutalagen begära riksdagens samtycke till fortsatt valutareglering för tiden den 1 juli 1961—den 30 juni 1962. Valutaregleringen bör enligt fullmäktiges mening avse samma bestämmelser i valutalagen, som nu äger tillämpning, eller sålunda 2 § första stycket 1), 2) och 4)—7) samt 5 § 1) och 3) ävensom 9 §. Fullmäktige förordar därjämte viss ändring i 1 § valutaförordningen.

I sin skrivelse framhåller fullmäktige att den valutareglering, som med stöd av valutaförfattningarna uppehållits under föregående år, präglats av fortgående liberalisering och att de fåtaliga inskränkningar beträffande löpande betalningar som återstått nu bortfallit. Beträffande den reglering av kapitalbetalningarna som alltjämt upprätthålles hänvisar fullmäktige till att tillkallade sakkunniga för närvarande överväger dels vilka författningstekniska ändringar i valutaförordningen som kan anses påkallade dels vilka verkningar som under olika förutsättningar skulle uppkomma av att den sålunda återstående valutaregleringen totalt avskaffas eller uppmjukas. Då det blivande utredningsresultatet ej torde böra föregripas genom ändringar i de grundläggande valutareglernade föreskrifterna, bör enligt bankofullmäktiges mening nu gällande fullmakter i valutalagen sättas i kraft för ytterligare ett år samtidigt som valutaförordningen förlänas fortsatt giltighet i huvudsakligen oförändrat skick.

I ett hänseende vill emellertid fullmäktige, som förut nämnts, föreslå ändring i valutaförordningen. Den tidpunkt från vilken en utlänning skall ha haft fast bostad i Sverige för att räknas som valutainlänning är för närvarande den 1 januari 1957. Om förordningen ges förlängd giltighet till och med den 30 juni 1962 utan ändring av nämnda tidpunkt, kommer för vinnande av valutainlänningsstatus att slutligen fordras fast bosättning i Sverige under fem och ett halvt år. En sådan kvalifikationstid synes enligt fullmäktiges mening alltför lång varför den nuvarande tidpunkten föreslås framflyttad till den 1 januari 1959.

Remissyttrandena

Fullmäktige i riksgäldskontoret samt *bank- och fondinspektionen* tillstyrker fortsatt valutareglering under ytterligare ett år samt förklarar sig inte ha något att erinra mot den av bankofullmäktige föreslagna ändringen i valutaförordningen.

Svenska bankföreningen anser sig, med hänsyn till att den pågående utredningens arbete inte lär kunna avslutas före den 1 juli 1961, icke böra göra någon erinran mot att valutaförordningen förlänges för ytterligare ett år utan annan ändring än den bankofullmäktige själva förordat. En förutsättning härför finner bankföreningen dock vara att valutamyndigheterna tillvaratager de möjligheter som står till buds att genom modifikationer av sin praxis genomföra liberaliseringar på kapitalområdet. Bankföreningen anför.

Det syfte med valutaregleringen som ursprungligen var det väsentliga, nämligen att i en internationell krissituation bereda skydd mot alltför stark valutautströmning, har för dagen knappast någon omedelbar aktualitet. Numera synes regleringen huvudsakligen begagnas som ett hjälpmedel i riksbankens penningpolitiska verksamhet. Detta framgår bl. a. därav, att regleringen nu avser så gott som enbart kapitalrörelser. Bankföreningen vill icke bestrida att i nuvarande läge en viss kontroll över dessa kan vara motiverad med hänsyn till riksbankens behov av att kunna hålla penningtillgången i landet inom lämpliga gränser. Emellertid bör enligt bankföreningens mening de för närvarande gällande restriktionerna kunna väsentligen uppmjukas. Det är därför med beklagande som bankföreningen konstaterat, att den nyligen tillsatta kommittén för översyn av valutaregleringen fått direktiv som praktiskt taget hindrar den från att föreslå lättnader på kapitalområdet. Bankföreningen anser det i hög grad önskvärt att sådana lättnader kommer till stånd utan dröjsmål, framför allt för att näringslivet skall kunna utnyttja de chanser till utveckling och framsteg som den västeuropeiska marknadsintegrationen erbjuder. Om vårt land ej skall komma i efterhand i nämnda sammanhang, måste en närmare anpassning ske till den frihet i fråga om kapitalrörelser över gränserna, som sedan mitten av förra året råder inom sexstatsunionen.

Emellertid är ett upphävande eller en ändring av nuvarande valutaförordning icke någon oundgänglig förutsättning för en sådan anpassning. Den kan ändock åstadkommas tillämpningsvägen inom ramen för gällande författningstext.

Departementschefen

Den grundläggande författningen i fråga om valutaregleringen i vårt land är 1939 års valutalag. Denna är en fullmaktslag, som numera gäller tills vidare. Med stöd av lagen kan Kungl. Maj:t, på framställning av fullmäktige i riksbanken, med riksdagens samtycke förordna om valutareglering. Sådant förordnande innebär att bestämmelser av visst i valutalagen angivet innehåll kan helt eller delvis göras tillämpliga under viss tid, högst ett år. De åsyftade valutareglerande bestämmelserna jämte allmänna tillämpningsföreskrifter utfärdas av Kungl. Maj:t genom en särskild förordning, valutaförordningen. Förslag härtill skall föreläggas riksdagen, då samtycke till förordnande om valutareglering begäres. Riksbanken äger meddela särskilda föreskrifter rörande valutaregleringens tillämpning.

Förordnande om valutareglering har senast meddelats för tiden den 1 juli 1960—den 30 juni 1961. Förordnandet omfattar 2 § första stycket 1), 2) och 4)—7) samt 5 § 1) och 3) ävensom 9 § valutalagen. Kungl. Maj:ts bestäm-

melser om valutaregleringen återfinnes i valutaförordningen den 5 juni 1959. Denna gäller för samma tid som det nuvarande förordnandet om valutareglering.

Fullmäktige i riksbanken har funnit behov föreligga av valutareglering även efter den 30 juni 1961 och hemställer om fortsatt sådan reglering för tiden den 1 juli 1961—den 30 juni 1962. Förordnandet om fortsatt reglering bör enligt fullmäktiges mening omfatta samma lagrum i valutalagen som det nu gällande förordnandet.

Vid remissbehandlingen har allmänt tillstyrkts att valutaregleringen förlänges i enlighet med bankofullmäktiges förslag.

Såsom framgått av den föregående redogörelsen är den framtida utformningen av valutaregleringen i vårt land föremål för utredning. Utredningsarbetet torde kräva åtskillig tid. Vid sådant förhållande och då giltighetstiden för den nuvarande valutaregleringen utgår den 30 juni innevarande år, tillstyrker jag att riksdagens samtycke till fortsatt sådan reglering inhämtas. Förordnandet — som liksom hittills bör avse ett år — bör innehålla fullmakter för Kungl. Maj:t i överensstämmelse med vad bankofullmäktige förordat och remissinstanserna tillstyrkt.

Bankofullmäktige har vidare föreslagit att den tidpunkt, från vilken en utlänning skall ha haft fast bostad i Sverige för att enligt valutaförordningen jämföras med här bosatt svensk medborgare, skall framflyttas från den 1 januari 1957 till den 1 januari 1959. Detta förslag, som även tillstyrkts vid remissbehandlingen, anser jag mig böra biträda.

Departementschefens hemställan

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

dels begära riksdagens samtycke till att Kungl. Maj:t med stöd av 1 § tredje stycket valutalagen förordnar, att vad i 2 § första stycket 1), 2) och 4)—7) samt 5 § 1) och 3) även som 9 § samma lag stadgas skall äga fortsatt tillämpning under tiden från och med den 1 juli 1961 till och med den 30 juni 1962;

dels ock inhämta riksdagens yttrande över ett inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändrad lydelse av 1 § valutaförordningen den 5 juni 1959 (nr 264), så ock om fortsatt giltighet av samma förordning.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bo Natt och Dag

Valutaförordningen den 5 juni 1959 (nr 264)

Inledande bestämmelser

1 §.

I denna förordning förstås med

betalningsmedel: sedlar och skiljemynt samt växlar, checkar och andra penninganvisningar;

utländska betalningsmedel: utländska sedlar och skiljemynt samt andra betalningsmedel, som innefatta rätt till betalning i utländskt mynt;

utländska fordringar: fordringar, som innefatta rätt till betalning i utländskt mynt och icke grunda sig på värdepapper, dock att till fordran, som här avses, ej skall räknas på avtal grundad fordran, där betalningen fortfarande är betingad av avtalets fullgörande å fordringsägarens sida;

utländska banktillgodohavanden: utländska fordringar, som innestå på räkning hos den, som inom riket äger driva bankrörelse eller som utom riket driver bank- eller bankirrörelse;

värdepapper: aktier, lottbrev och andra delaktighetsbevis i bolag samt obligationer och andra förskrivningar, vilka utfärdats för särskilda delar av skuldbelopp och uppenbarligen äro avsedda för den allmänna rörelsen, så ock handlingar, varigenom någon tillförsäkras förfoganderätt över värdepapper (certifikat);

utländska värdepapper: värdepapper, vilka äro utfärdade av någon, som är bosatt i utlandet;

vederlag i svenskt mynt: vederlag, som är bestämt att utgå i svenskt mynt eller som utgöres av fordringar eller värdepapper, vilka äro utställda i svenskt mynt.

Såsom bosatt här i riket anses enligt denna förordning, i vad angår fysisk person, svensk medborgare med fast bostad i Sverige, så ock utlänning, som haft fast bostad i Sverige sedan den 1 januari 1957. Juridisk person skall anses vara bosatt i det land, där styrelsen har sitt säte eller, om styrelse icke finnes, där huvudkontoret är beläget. Filial för utländskt bolag eller för utländsk ekonomisk förening, som med stöd av särskilt tillstånd driver näring här i riket, skall anses vara bosatt i Sverige.

Om köp och försäkning av utländska betalningsmedel och utländska fordringar

2 §.

Utländska betalningsmedel och utländska fordringar må, mot vederlag i svenskt mynt, förvärfvas allenast från riksbanken eller genom dess förmedling och föryttras allenast till riksbanken eller genom dess förmedling.

Riksbanken äger meddela

a) bankaktiebolag tillstånd att, för egen eller riksbankens räkning, driva handel med utländska betalningsmedel och utländska fordringar;

¹ Genom förordningen den 3 juni 1960 (nr 262) har 6, 15, 17, 19 och 21 §§ erhållit ändrad lydelse och valutaförordningen givits fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1961. Ändringarna har trätt i kraft, såvitt avser 21 § den 1 januari 1961 och i övrigt den 1 juli 1960.

b) postverket tillstånd att driva den handel med utländska betalningsmedel, som erfordras för verkets rörelse med postanvisningar och postgiro; samt

c) bankaktiebolag eller annan tillstånd att driva den rörelse med utländska betalningsmedel och utländska banktillgodohavanden, som riksbanken prövar erforderlig för allmänhetens tillhandagående med medel för reseändamål.

Bankaktiebolag, som erhållit tillstånd varom under a) sägs, benämnes i denna förordning valutabank.

3 §.

Riksbanken äger närmare bestämma, i vilken omfattning och på vilka villkor utländska betalningsmedel och utländska fordringar må, mot vederlag i svenskt mynt, förvärvas eller föryttras.

Om utförelse av betalningsmedel, fordringsbevis och värdepapper med mera

4 §.

Betalningsmedel och värdepapper så ock fordringsbevis, vilkas företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning, må ej utan riksbankens tillstånd utföras ur riket.

5 §.

Tillstånd av riksbanken vare ock erforderligt, därest

- 1) tillgodohavande här i riket skall överföras till konto eller räkning, som föres i utlandet;
- 2) den, som är bosatt här i riket, skall överlåta tillgång, som i 4 § sägs, å den som är bosatt i utlandet; eller
- 3) den, som är bosatt här i riket, skall verkställa inbetalning å eller överföring till konto eller räkning, som här föres till förmån för någon som är bosatt i utlandet, eller eljest verkställa betalning till eller till förmån för i utlandet bosatt person.

Om införelse av betalningsmedel och värdepapper, så ock om försäljning av värdepapper med mera

6 §.

Betalningsmedel så ock fordringsbevis, vilkas företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning, ävensom talonger till värdepapper må ej utan riksbankens tillstånd införas till riket.

Tillstånd av riksbanken vare ock erforderligt, därest den, som är bosatt här i riket, skall

- 1) direkt eller genom annans förmedling, i annat fall än i första stycket avses, mottaga betalning från någon, som är bosatt i utlandet; eller
- 2) ikläda sig gäld till någon som är bosatt i utlandet, där ej fråga är om ingående av köpeavtal på inom branschen allmänt tillämpade köpevillkor eller om vidtagande av därmed jämförliga åtgärder.

7 §.

Utän riksbankens tillstånd må värdepapper icke till riket införas annorledes än genom översändande till riksbanken eller till valutabank. Sålunda införda värdepapper må av valutabank utlämnas allenast i samband med

deras försäljning eller återförande till utlandet, såvida icke riksbanken annat medgiver.

8 §.

Värdepapper, som efter denna förordnings ikraftträdande till riket införts eller som här förvaras för någon, som är bosatt i utlandet, må ej utan riksbankens tillstånd försälas.

Vid meddelande av tillstånd, som i första stycket sägs, må riksbanken jämväl bestämma i vilken ordning försäljningen skall ske och i vilken omfattning säljaren skall äga förfoga över köpeskillingen.

Om förfogande över utländska betalningsmedel, utländska fordringar och utländska värdepapper med mera

9 §.

Över utländska betalningsmedel och utländska banktillgodohavanden, som tillhöra någon här i riket bosatt, må ej utan riksbankens tillstånd så förfogas, att ägarens innehav av utländska betalningsmedel och utländska banktillgodohavanden därigenom förminskas; dock att sådant tillstånd ej erfordras för föryttring till riksbanken eller till valutabank eller till den, som erhållit tillstånd, varom i 2 § andra stycket under c) sägs.

Vad sålunda är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om andra utländska fordringar än banktillgodohavanden, så ock beträffande utländska värdepapper, där fordringarna eller värdepapperen tillhöra någon här i riket bosatt.

10 §.

Här i riket bosatt, som gentemot utlandet äger rätt att kräva betalning eller som ådragit sig betalningsskyldighet gentemot utlandet, må ej medgiva anstånd med eller uppskjuta betalningen eller träffa avtal om betalning annorledes än med vanliga betalningsmedel, såvitt ej annat följer av handelsbruk.

Ej heller må här i riket bosatt, i syfte att kringgå denna förordnings bestämmelser, till någon, som är bosatt i utlandet och med vilken han har gemensamt ekonomiskt intresse, sälja eller av honom köpa varor till annat pris än det i allmänhet gällande eller i samma syfte vidtaga andra liknande åtgärder.

Särskilda bestämmelser

11 §.

Genom denna förordning göres ej inskränkning i riksbanken tillkommande befogenheter eller i den handlingsfrihet, som tillförsäkrats den internationella regleringsbanken i Basel (Banque des Règlements Internationaux).

12 §.

Denna förordning äger ej tillämpning å utländsk medborgare, som tillhör främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsultat eller beskickningens eller konsulatets betjäning, ej heller å medlemmar av sådan persons familj eller hans enskilda tjänare, därest de bo hos honom och äro utländska medborgare.

13 §.

En var, som är bosatt här i riket eller eljest här uppehåller sig, är pliktig att, i den omfattning riksbanken finner erforderligt, till riksbanken lämna uppgift angående

a) de utländska betalningsmedel, utländska fordringar och utländska värdepapper, som han äger eller innehar;

b) tillgångar i utlandet, vilka tillhöra eller finnas framdeles skola tillkomma honom;

c) guld (även arbeten därav) och guldmynt, som tillhöra honom och som förvaras här i riket; samt

d) förpliktelser, vilka han åtagit sig eller för vilka han eljest häftar gentemot utlandet.

Den som, utan att vara bosatt här i riket, här uppehåller sig är, jämväl i andra fall än i första stycket avses, pliktig att i den omfattning riksbanken finner erforderligt till riksbanken lämna uppgift angående de svenska betalningsmedel och svenska värdepapper, som han äger eller innehar, så ock angående sina fordringar hos eller skulder till här i riket bosatt person.

I förpliktelse, varom i första stycket under d) förmåles, innefattas jämväl åtagande att för någon i utlandet bosatt förvara betalningsmedel, fordringsbevis, värdepapper, guld (även arbeten därav) eller guldmynt.

Underlåter någon att fullgöra uppgiftsskyldighet varom ovan sägs, äger riksbanken förelägga honom lämpligt vite. Riksbanken äger jämväl, där så erfordras för nödig upplysnings vinnande, vid lämpligt vite förelägga uppgiftsskyldig att för riksbanken eller den, som handlar å riksbankens vägnar, tillhandahålla sina handelsböcker jämte därtill hörande handlingar.

14 §.

Riksbanken äger medgiva befrielse från eller lindring i de skyldigheter, som stadgas genom denna förordning.

Ansvarsbestämmelser

15 §.

Den, som uppsåtligen

1) bryter mot någon av de i 2 och 4—10 §§ meddelade föreskrifterna eller
2) för kringgående av förbud, som gäller enligt dylik föreskrift, använder sig av eller medverkar såsom bulvan eller

3) genom oriktig uppgift förskaffar sig rätt till förvärv eller föryttring av utländska betalningsmedel eller utländska fordringar mot vederlag i svenskt mynt eller till riksbankens tillstånd, där sådant erfordras, eller

4) uraktlåter att fullgöra av riksbanken jämlikt 13 § första eller andra stycket föreskriven uppgiftsskyldighet eller ock

5) för fullgörande av sådan uppgiftsskyldighet, som under 4) sägs, avger oriktig uppgift,

straffes med dagsböter eller fängelse. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till straffarbete i högst två år dömas.

Den som av grov oaktsamhet förövar gärning som i första stycket sägs, dömes till dagsböter.

16 §.

Lika med olovlig utförsel i strid mot 4 § eller olovlig införsel i strid mot 6 eller 7 § anses försök därtill.

Vad i 15 § är stadgat angående straff för den som uppsåtligen genom

oriktig uppgift förskaffar sig rätt eller tillstånd, som avses i nämnda paragraf under 3), skall äga tillämpning jämväl beträffande den som uppsåtligt genom oriktig uppgift försöker skaffa sig sådan rätt eller sådant tillstånd.

17 §.

Har någon uppsåtligt förövat gärning, som enligt 15 eller 16 § är belagd med straff, må betalningsmedel, fordringar eller värdepapper, som brottet avser, eller vederlag därför förklaras helt eller delvis förverkade till kronan. Utgjordes egendomen av annat än penningar i svenskt mynt och finnes den ej i behåll, må i stället värdet förklaras helt eller delvis förverkat.

Vad i första stycket sägs skall ej gälla den som i god tro förvärvat egendomen eller särskild rätt därtill.

18 §.

Den, som åsidosätter föreskrift, som med stöd av denna förordning meddelats av riksbanken, straffes, där ej gärningen i 15 eller 16 § är belagd med straff, med dagsböter.

Bryter någon mot förbud, som i 7 § valutalagen avses, vare ock med dagsböter straffad, där han ej är underkastad ansvar för tjänstefel.

19 §.

Medverkan till uppsåtligt brott, som i 15 eller 16 § sägs, straffes efter ty i 3 kap. strafflagen är stadgat.

20 §.

Brott mot denna förordning må av allmän åklagare åtalas endast efter angivelse, såvitt angår i 18 § andra stycket omförmäld förseelse, vilken ej innefattar tjänstefel, av målsäganden och eljest av riksbanken. Åtalet anhängiggöres vid allmän domstol.

Det ankommer på vederbörande länsstyrelse att på framställning av riksbanken, efter prövning av förekommande förhållanden, förordna om uttågande av vite, som i 13 § fjärde stycket sägs.

21 §.

I fråga om de i 4 §, 6 § första stycket och 7 § meddelade förbud skall vad i gällande lag om straff för varusmuggling är stadgat angående förundersökning m. m. beslag, husrannsakan och kroppsvisitation äga motsvarande tillämpning.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 juli 1959 och gälla till och med den 30 juni 1960.